

Ромашов Ю. С.,

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION OF STAFFING OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Наголошено, що для виконання завдань, покладених на Національну поліцію України, необхідний стабільний та високо-професійний кадровий склад, здатний належно реагувати на виклики та загрози у сфері внутрішніх справ. Тому метою статті є виявлення та узагальнення системи принципів публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України на основі теорії адміністративного права, аналізу відповідних нормативно-правових вітчизняних і зарубіжних актів, праць вчених та інших джерел. Так, у науковій роботі виявлено і описано систему принципів публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України як основоположних засад реалізації публічної влади з метою задоволення суспільства професійними, добросовісними, етично вихованими поліцейськими, які потенційно можуть здійснювати превентивну діяльність та відновлювати права і свободи громадян у процесі розкриття злочинів. Визначено, що принципи публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України – це основні положення, керівні ідеї, норми поведінки, які сформульовані у вигляді певного наукового положення та закріплені переважно у правовій формі, відображають зміст, структуру, форми та методи публічного адміністрування кадрового забезпечення правоохоронних органах із метою забезпечення суспільства професійними, добросовісними, етично вихованими поліцейськими для виконання завдань, покладених на органи та підрозділи Національної поліції України. Зроблено висновок, що принципи кадрового забезпечення Національної поліції України доцільно поділяти на загальні (верховенство права, законність, політична нейтральність, добросовісність, прозорість та відкритість, взаємодія із громадськістю, патріотизм, науковість, ефективність, компетентність) та функціонально-управлінські принципи (ієрархічність, раціональний розподіл повноважень, колегіальність та єдиноначальництво, підзвітність, якісне комплектування кадрами органів Національної поліції, забезпечення правового та соціального захисту працівників та інші).

Ключові слова: *кадри, кадрове забезпечення, кадрова політика, Національна поліція України, персонал, принципи, публічне адміністрування.*

It is emphasized that in order to fulfill the tasks assigned to the National Police of Ukraine, a stable and highly professional staff is required, capable of properly responding to the challenges and threats in the sphere of internal affairs. Therefore, the purpose of the article is to identify and summarize the system of principles of public administration of personnel support of the National Police of Ukraine on the basis of the theory of administrative law, the analysis of relevant normative-legal domestic and foreign acts, works of scientists and other sources. Thus, in the scientific work the system of principles of public administration of personnel support of the National Police of Ukraine was identified and described as the basic principles of the realization of public power in order to satisfy the society with professional, conscientious, ethically educated police officers, who can potentially carry out preventive activities and restore the rights and freedoms of the process crimes. It is determined that the principles of public administration of personnel of the National Police of Ukraine are the basic provisions, guiding ideas, norms of behavior, which are formulated in the form of a certain scientific provision and are fixed mainly in the legal form, reflect the content, structure, forms and methods of public administration of human resources for law enforcement agencies for the purpose of satisfying the public with professional, conscientious, ethically educated police officers to carry out the tasks assigned to the bodies and units of the National Ukrainian police. It is concluded that the principles of staffing of the National Police of Ukraine should be divided into general (rule of law, legality, political neutrality, integrity, transparency and openness, interaction with the public, patriotism, science, efficiency, competence) and functional-managerial principles (hierarchical, distribution of powers, collegiality and sole command, accountability, quality staffing of the National Police bodies to ensure legal and social workers, etc.).

Key words: *human resources, National Police of Ukraine, personnel, personnel policy, public administration.*

Вступ. Одними з найголовніших завдань на шляху створення демократичної і правової держави є охорона прав і свобод людини, протидія злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання в межах, визначених законом, послуг із допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги тощо. Виконання зазначених завдань покладено на Національну поліцію України, для успішної реалізації якого необхідний стабільний та високопрофесійний кадровий склад, здатний належно реагувати на виклики та загрози у сфері внутрішніх справ. Добір, вивчення та комплектування органів поліції кваліфікованими кадрами

є першочерговим зобов'язанням публічної адміністрації кадрового забезпечення Національної поліції України, діяльність якої базується на системі специфічних принципів.

Аналіз останніх досліджень. Проблематику поняття та змісту принципів публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України вивчали такі вчені, як: С.О. Андренко, С.В. Зозуля, М.М. Дивак, А.М. Ключко, І.В. Коруля, М.І. Логвиненко, Н.П. Матюхіна, К.М. Рудой, І.С. Руколайніна, В.В. Сокуренько, С.О. Шатрава та ін. Однак ці вчені доторкались даного питання лише опосередковано, досліджуючи кадрове забезпечення органів внутрішніх справ.

Метою статті є виявлення та узагальнення системи принципів публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України на основі теорії адміністративного права, аналізу відповідних нормативно-правових вітчизняних і зарубіжних актів, праць вчених та інших джерел.

Виклад основного матеріалу. В академічному глумачному словнику під принципами пропонують розуміти: по-перше – основні вихідні положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; по-друге – особливість, покладену в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось; по-третє – переконання, норму, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [2]. Тобто принципи як основоположні засади визначають зміст та напрямок, у тому числі і регулювання життєдіяльності суспільства. Як зауважує В. Попович, принцип – це певна об'єктивна закономірність, притаманна будь-якому соціально-політичному явищу, сформульована у вигляді певної ідеї, правила (норми) чи основи. В юридичних документах більшість принципів виконують роль правових норм (норм-принципів). Вони не породжують конкретних правових відносин, проте опосередковано визначають зміст інших явищ правового характеру – окремих норм, інститутів і правовідносин.

На слуху думку Т. Кагановської, принципи організації та функціонування кадрового забезпечення як частини діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадові особи повинні відноситися до категорії «принципи права».

В юридичній літературі використовуються різні підходи щодо визначення поняття принципів права. Так, О.В. Зайчук називає принципами права вихідні, визначальні ідеї, положення, установки, які складають моральну та організаційну основу виникнення, розвитку і функціонування права. О.Ф. Скакун визначає, що принципи права – це об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), які ставляться до учасників суспільних відносин із метою гармонічного поєднання індивідуальних, групових і громадських інтересів. А.М. Колодій відзначив, що принципи права спрямовують і надають синхронності всьому механізмові правового регулювання суспільних відносин, більш досконало за інші розкривають місце права в суспільному житті і його розвитку, адже саме принципи права є критерієм законності та правомірності дії громадян і посадових осіб, адміністративного апарату і органів юстиції.

Проаналізувавши вищевикладене, ми можемо зазначити, що принципи права є вихідною точкою для принципів публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України. Як зауважує А. Зеніна-Біліченко, в системі публічного адміністрування принципи – основні положення управлінської діяльності. Це керівні правила, що відбивають зміст законів і закономірностей, мають бути закріплені в нормативно-правових документах та використовуватися в науковій та практичній діяльності фахівців з управління. Суттєвою осо-

бливістю принципів публічного адміністрування є закріпленість їх у більшості правових норм. Правове закріплення принципів надає їм більшу конкретність і стійкість в управлінських відносинах. Деякі принципи закріплюються в низці форм – у вигляді політичних і правових норм, традицій та ідеологічних цінностей [1, с. 10].

О. Ястремська вказує, що принципи публічного адміністрування – це основні положення управлінської діяльності, що використовують для пояснення сутності та аналізу суспільних процесів, особливостей функціонування публічних органів і суспільства. Головною відмінною рисою принципів публічного адміністрування є їх закріплення на законодавчому рівні, юридичне пояснення принципів більше їх конкретизує та характеризує як стійкі.

Деякі науковці під принципами управління розуміють керівні правила, основні положення, норми поведінки, що відображають найбільш загальні сталі риси законів і закономірностей управління, яких необхідно дотримуватися в управлінській діяльності. На практиці вони набувають характеру конкретних вимог, якими належить керуватися у процесі побудови системи управління, забезпечення її належного функціонування та створення умов для розвитку [11, с. 49; 12, с. 23].

К. Бугайчук виокремив такі ознаки принципів публічного адміністрування: 1) це певні керівні правила, ідеї, основи управлінського процесу, які відображають об'єктивні закономірності розвитку суспільства і держави; 2) зазначені правила можуть бути закріплені в нормативно-правових актах держави. У деяких випадках дана вимога є обов'язковою. У цьому випадку вони виступають правовими вимогами, обов'язковими для виконання і дотримання; 3) ці правила (положення) визначають вимоги до системи, структури, організації адміністрування або управління; 4) вони охоплюють властивості, притаманні всій системі адміністрування або управління, а не лише окремим її елементам [3, с. 164].

Отже, ми можемо зробити висновок, що принципи публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України – це основні положення, керівні ідеї, норми поведінки, які сформульовані у вигляді певного наукового положення та закріплені переважно у правовій формі, відображають зміст, структуру, форми та методи публічного адміністрування кадрового забезпечення правоохоронних органах із метою задоволення суспільства професійними, добросовісними, етично вихованими поліцейськими для виконання завдань, покладених на органи та підрозділи Національної поліції України.

У джерелах адміністративного права принципи кадрового забезпечення Національної поліції України поділяють на дві групи: 1) загальні принципи – принципи, що пронизують усю систему публічного управління і визначають її сутність, поширюють свою дію на всі сфери відносин, зокрема і кадрового забезпечення; 2) функціонально-управлінські (в окремих джерелах спеціальні) – принципи, що

є функціональним відображенням процесу організації та здійснення кадрового забезпечення. [4, с. 13].

До загальних принципів традиційно відносять принцип верховенства права. Цей принцип є базовим і закріплений у статті 8 Конституції України, де вказується, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу. Тобто принцип верховенства права забезпечує усталеність права, рівність усіх суб'єктів права і відповідність управлінської діяльності щодо кадрового забезпечення Національної поліції України закону як вищому нормативу.

Принцип законності знаходить своє відображення у статті 19 Конституції України, згідно з якою органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Принцип відкритості, гласності та прозорості полягає в доступності громадянам інформації про діяльність суб'єктів кадрового забезпечення, окрім такої, що має обмежений доступ, – наприклад, інформації про службові перевірки, інформації для службового користування під грифом «таємно». Наприклад, інформація (оголошення) про вакантні посади в поліції і про проведення конкурсу оприлюднюється на офіційному веб-порталі центрального органу управління поліції, відповідного територіального органу (закладу, установи) поліції, з нею може ознайомитись кожен. Інформація про переможців конкурсу також є доступною для широкого загалу громадськості.

Принцип взаємодії з громадськістю. Так, для забезпечення прозорого добору (конкурсу) та просування за службою поліцейських на підставі об'єктивного оцінювання професійного рівня та особистих якостей кожного поліцейського, відповідності їх посаді, визначення перспективи службового використання в органах поліції утворюються постійні поліцейські комісії, до складу яких входять два представники громадськості, рекомендовані Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, із числа осіб, які мають бездоганну репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет тощо [13].

Принцип політичної нейтральності. Публічне адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції має здійснюватись без впливу політичних поглядів на дії та рішення суб'єктів даних правовідносин, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків.

Принцип професіоналізму та компетентності. Реалізація принципу забезпечується компетентним, об'єктивним і неупередженим виконанням посадових обов'язків суб'єктів публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції [14].

Принцип ефективності полягає в раціональному і результативному використанні ресурсів для досягнення цілей державної кадрової політики.

Принцип науковості. Принцип передбачає здійснення публічного адміністрування суб'єктами

кадрового забезпечення Національної поліції на підставі наукових розробок, упровадження сучасних методів і новітніх форм організації праці та управління в діяльності підрозділів кадрового забезпечення та постійне вдосконалення своєї роботи.

Принцип добросовісності виражається у спрямованості дій державного службовця на захист публічних інтересів та відмові державного службовця від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих йому повноважень. Принцип патріотизму – відданість та вірне служіння Українському народові [15].

До функціонально-управлінських ми пропонуємо віднести такі принципи. Принцип раціонального розподілу повноважень виражається у чіткому закріпленні в законодавчих та інших нормативно-правових актах певних прав і обов'язків за кожним органом кадрового забезпечення і посадовою особою, врегулювання їх взаємовідносин у виконавчо-розпорядчій діяльності, забезпечує належну ефективність управління, високу продуктивність управлінської праці, її компетентність і наукову організацію, полегшує підбір і розстановку кадрів апарату управління [16].

Принцип ієрархічності передбачає вертикальний поділ управлінської праці, тобто виділення рівнів управління і підпорядкування нижчих рівнів управління вищим. Цей принцип враховується під час формування організаційних структур управління, під час побудови апарату управління, розстановки кадрів. Принцип поєднання колегіальності і єдиноначальництва забезпечує високу ефективність виконавчо-розпорядчої діяльності, сприяє розвитку демократії в управлінні, підвищує його науковий рівень, виключає суб'єктивізм у прийнятті і реалізації управлінських рішень, забезпечує персональну відповідальність керівників за результати роботи очолюваних ними органів управління [17].

Ретельність відбору та вивчення працівників за їх діловими і моральними якостями полягає в організації, здійсненні та контролі роботи з добору кадрів для органів поліції, забезпеченні висококваліфікованими, морально стійкими працівниками, а також підготовці матеріалів та внесенні Голові Національної поліції України пропозицій щодо призначення, переміщення та звільнення штатного складу [18].

Своєчасне оновлення кадрів передбачає урахування потреб територіальних органів, потреб та обсягів державного замовлення на підготовку фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації (спеціалізацію) та підготовку кадрів для потреб Національної поліції України. Принцип підзвітності забезпечується у звітуванні до органів державної влади про прийняття та звільнення зі служби поліцейських, державних службовців та цивільного персоналу; забезпеченні захисту прав і законних інтересів особового складу. Наприклад, публічна адміністрація кадрового забезпечення в межах своєї компетенції розглядає та вирішує соціально-побутові питань працівників органів поліції тощо.

Висновки. Отже, все вищенаведене дає нам підстави для формулювання таких висновків: 1) принципи публічного адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції України – це основні положення, керівні ідеї, норми поведінки, які сформульовані у вигляді певного наукового положення та закріплені переважно у правовій формі, відображають зміст, структуру, форми та методи публічного адміністрування кадрового забезпечення правоохоронних органів із метою забезпечення суспільства професійними, добросовісними, етично вихованими поліцейськими для виконання завдань, покладених

на органи та підрозділи Національної поліції України; 2) принципи кадрового забезпечення Національної поліції України поділяють на загальні (верховенство права, законність, політична нейтральність, доброчесність, прозорість та відкритість, взаємодія із громадськістю, патріотизм, науковість, ефективність, компетентність) та функціонально-управлінські принципи (ієрархічність, раціональний розподіл повноважень, колегіальність та єдиноначальництво, підзвітність, якісне комплектування кадрами органів Національної поліції, забезпечення правового та соціального захисту працівників та ін.).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зеніна-Біліченко А. Конспект лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування» для здобувачів вищої освіти другого рівня. Кам'янське : ДДТУ, 2017. 127 с.
2. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua>.
3. Бугайчук К. Інституціональні принципи публічного адміністрування в органах Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 1, том 1. 2018. С. 163–169.
4. Зозуля В. Принципи кадрового забезпечення органів державної влади як інструмент реалізації демократичного врядування. *Держава та регіони*. Випуск № 3. 2017. С. 11–15.
5. Кагановська Т. Кадрове забезпечення державного управління в Україні: монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 330 с.
6. Зайчук О.В. Принципи права в контексті розвитку загальної теорії держави і права. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63854/04-Zaychuk.pdf?sequence=1>.
7. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум, 2001. 656 с.
8. Колодій А. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63807/08-Kolodiy.pdf>.
9. Ястремська М., Мажник Л. Публічне адміністрування: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 132 с.
10. Попович В. Стандарти публічного управління як елементи методології європейської державної муніципальної політики. *Європейське врядування*. С. 85–92.
11. Нагаєв В.М. Публічне адміністрування : електронний навчальний посібник. Харків : ХНАУ, 2018. 278 с.
12. Методичні підходи до організації діяльності з публічного адміністрування : наук. розробка / уклад.: Н.М. Мельтюхова, Л.В. Набока, Ю.В. Дідок ; за заг. ред. Н.М. Мельтюхової. Київ : НАДУ, 2011. 48 с.
13. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
14. Закон України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
15. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015р. № 889-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
16. Організаційні принципи державного управління. Адміністративне право : навч. посібник URL: https://pidruchniki.com/2008021545137/pravo/b_organizatsiyuni_printsipi_derzhavnogo_upravlinnya.
17. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту : навчальний посібник. Київ : «Кондор», 2006. 664 с.
18. Положення про Департамент кадрового забезпечення Національної поліції. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 15 березня 2019 р.